

Вікторія Калініченко

Прилуцький гуманітано-педагогічний коледж імені І.Я. Франка, м. Прилуки, Україна

kalinichenkovika@bk.ru

Науковий керівник – Н.В. Грона

ПРОБЛЕМА ВИВЧЕННЯ ОРФОГРАФІЧНИХ ПРАВИЛ УЧНЯМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Орфографія має особливе соціальне значення. Вона торкається інтересів всього суспільства і тому є предметом постійної уваги і турботи мовознавців, які досліджують проблеми культури мовлення. Не втрачає актуальності і методична проблема формування в учнів загальноосвітньої школи орфографічної грамотності, оскільки оволодіння нормами писемного мовлення є одним із найважливіших завдань вивчення мови, необхідним складником мовної освіти школярів і важливим засобом піднесення культури їхнього писемного спілкування. Навчання орфографії завжди цікавило педагогів, лінгводидактів, а також учителів-практиків. Таку проблему досліджували науковці: В. Бардаш, М. Вашуленко, М. Львов, О. Савченко, О. Хорошковська. Практичні особливості орфографічних навичок описували Н. Воскресенська, Н. Грона, А. Канищенко, Г. Козачук, Г. Ткачук та інші.

Мета орфографії – бути зручним засобом писемного спілкування за допомогою літературної мови, знаків, а також уміння правильно писати слова відповідно до орфографічних правил [1, с.10].

Проблема формування орфографічної компетентності в сучасній школі набуває все більшої актуальності. Саме в початковій школі закладаються основи грамотного письма і від того, наскільки вони будуть сформовані залежить подальше навчання дитини, її здатність надалі засвоювати програму з української мови. Під орфографічною компетентністю розуміють уміння правильно писати букви (великі та малі), звуки (фонетична транскрипція) та пунктуаційні знаки, а також уміння правильно писати слова відповідно до орфографічних правил.

Формування орфографічної грамотності в учнів є одним із головних завдань навчання мови в школі. Підвищення рівня їхнього мовленнєвого розвитку повинно супроводжуватись вдосконаленням орфографічної грамотності, оскільки сформованість в учнів орфографічних навичок позитивно впливає на їхній загальний мовленнєвий розвиток. Для того, щоб оволодіти та сформувати правильні навички письма у дітей, треба використовувати орфографічне правило. Якщо поняття «орфографія» трактується як система правил правопису, то під **орфографічним правилом** розуміють певне узагальнення, що стосується написання низки слів для яких характерною є одна й та сама фонетична або граматична закономірність.

У роботі над орфографічним правилом методисти виділяють такі етапи:

1) Постановка навчальної задачі шляхом створення проблемної ситуації, метою якої є мотивація вивчення правила.

2) Колективне виведення правила.

3) Робота над формулюванням правила й уточненням необхідного способу дії.

4) Первинне закріплення.[1,с. 18]

Пропонуємо фрагмент уроку на опрацювання орфографічного правила «Уживання великої букви на початку речення та у власних назвах» (3 клас):

1. Постановка навчальної задачі шляхом створення проблемної ситуації, метою якої є мотивація вивчення правила.

– Діти, на сьогоднішньому уроці ми познайомимося з уживанням великої літери.

– Якщо ви були уважними і спостережливими, то ви помітили, що кожне нове речення, після розділового знаку: крапки, знака оклику і знака питання, починається з великої букви.

– Розгляньте слова на дошці і прочитайте: *Олена, Іван Петрович, село, кіт, Пушок, Київ, школа, Моринці, дівчинка, Прилуки, Тарас Шевченко, Леся Українка, учитель.*

– Які пишуться з великої букви. Що вони означають?(Ім'я, прізвище, кличка, назва міста і села).

Отже, ви помітили, що ці слова пишуться з великої букви.

– Прочитайте словосполучення, які записані на дошці і серед них знайдемо слова, які пишуться з великої літери: *місто Чернігів, письменник Василь Сухомлинський, князь Ярослав, Мудрий, кіт Сніжок, хлопець Петро, лікар Віктор Семенович, село Моринці, пес Димок, місто Львів.*

Отже, ви помітили, що слова, які є назвами багатьох предметів, пишуться з малої букви. Такі слова називаються загальними. А слова, які є назвами конкретних предметів, пишуться з великої букви. Вони називаються власними назвами.

2. Колективне виведення правила.

– Отже, ми дійшли висновку, що загальні назви пишуться з малої букви, а власні з великої. З великої букви пишуться імена, прізвища, по батькові, клички тварин, назви міст, сіл.

3. Робота над формулюванням правила й уточненням необхідного способу дії.

– Ознайомтеся з правилами та запам'ятайте їх.

Прізвища, імена, по батькові людей, клички тварин, назви країн, міст, сіл, вулиць, річок, гір, морів — це власні іменники (власні назви). Наприклад: *Шевченко, Київ, Дніпро, Карпати*. Власні іменники пишуться з великої букви.

Загальні іменники — це назви, що даються багатьом предметам. Наприклад: *місто, село, театр*. Загальні іменники пишуться з малої букви.

4. Первинне закріплення.

- Прочитайте слова *місто* і *Київ* і введіть їх у речення речення.
- До якої назви групи віднесемо слово *місто*: власна чи загальна назва? А слово *Київ*?
- З якої букви ми напишемо ці слова? Чому?

Отже, засвоєння орфографічного правила є складним і багатоступеневим процесом. Засвоїти правило означає не тільки знати його формулювання й алгоритм використання, але також уміти застосувати це правило в умовах висловлювання власних думок, у писемному мовленні. Щоб оволодіти безпомилковим письмом як видом мовленнєвої діяльності, орфографічна навичка має стати автоматизованою. Для цього треба багато разів повторити певні дії, виконати велику кількість вправ.

Для дітей молодшого шкільного віку дуже важливо оволодіти орфографічними знаннями та вміннями для подальшого навчання української мови. Учителю повинен урахувати всі особливості дітей та використовувати сучасні методики викладання матеріалу. Треба пам'ятати про етапи роботи над орфографічним правилом, адже це є основа всієї орфографії. За допомогою орфографічних правил дитина не буде припускати помилок у написанні.

Список використаних джерел

1. Грона Н.В. Формування орфографічної компетентності учнів молодшого шкільного віку: [методичні рекомендації з методики навчання української мови для студентів спеціальності 013 Початкова освіта]. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2017.-119с.
2. Методика навчання української мови в початковій школі. [за ред. М.С. Вашуленка]. –К.: Літера, 2010.–364 с.
3. Вашуленко М.С.Українська мова: підруч. для 3 класу загальноосвіт. навч. закладів з навчанням українською мовою / М.С.Вашуленко, О.І.Мельничайко, Н.А.Васильківська / за ред. М.С. Вашуленка. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. – 192 с.

Анотація. Калініченко В. Проблема вивчення орфографічних правил учнями молодшого шкільного віку. У статті розглядається проблематика учнів молодшого шкільного віку у роботі з орфографічним матеріалом, розкрито поняття орфографічного правила та його основних етапів.

Ключові слова: орфографія, орфографічне правило, етапи роботи над орфографічним правилом.

Аннотация. Калиниченко В. Проблема изучения орфографических правил учениками младшего школьного возраста. В статье рассматривается проблематика учеников младшего школьного возраста в работе с орфографическим материалом, раскрыто понятие орфографического правила и его основных этапов.

Ключевые слова: орфография, орфографическое правило, этапы работы над орфографическим правилом.

Abstract. Kalinichenko V. The problem of studying spelling rules by pupils of junior school age. The article deals with the problems of pupils of junior school age in work with spelling material, the concept of spelling rules and its main stages is disclosed.

Keywords: spelling, spelling rule, stages of work on the spelling rule.

Ганна Мамонова

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна
mamonova@kneu.edu.ua

Тетяна Задорожня

Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна
TNZA@meta.ua

КРИПТОГРАФІЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ – НОВІ-СТАРІ ЦІКАВИНКИ

При проведенні занять, кожен викладач і досвідчений і той, хто лише починає працювати стикається з проблемою мотивації учнів до вивчення предмету. Всі підтримують думку, про те що важливим є практичний аспект. Задачі, що мають життєвий характер завжди були цікавими та корисними та показували практичне використання вивчених формул та теорем.